

MTA	Tiltak	Ansvarlig	Frist
Kap. 5	Detaljprosjektering og tegningsgjennomgang med deltakelse av landskapsarkitekt	Entreprenør, Utbygger	Løpende
Kap. 5	Etterlevelse av MTA-plan og håndbok i byggefasen	Entreprenør	Løpende
Kap. 5	Oppfølging i byggetid - byggemøter og felt, med utpekt miljøfaglig rådgiver	Utbygger	I hele anleggsfasen
Kap. 5	Lokalisere og vurdere utfordringer med tanke på terrenginngrepene (skjæringer, fyllinger, vassdrag, særlige verdier) med bistand fra miljø- og/ eller landskapsfaglig rådgiver	Utbygger	Byggetegninger
Kap. 5	Innhente forhåndsgodkjenning fra NVE ved behov for å gå utenfor arealbruksgrensa	Utbygger	Før bygging av aktuell vei-/anleggsdel
Kap. 5	Planlegge og gjennomføre kurs for entreprenør ved bruk av håndbok for terrenginngrep og landskapstilpasning	Utbygger	Før anleggsstart
Kap. 5	Definere ytre inngrepsgrense, og legge den inn på elektroniske kart	Utbygger/Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 5	Inngrepsgrense markeres ved behov i terrenget	Utbygger	Løpende før ny anleggsaktivitet
Kap. 5	Utarbeide sluttarronderingsplan for massetak. Landskapsfaglig bistand skal benyttes og tegninger med snitt og profil skal godkjennes av NVE før uttak tas i bruk	Entreprenør	Før ferdigstilling av massetaket, evt. iht. særlige vilkår fra NVE
Kap. 5	Kontroll av løsmassetak utenfor konsesjonsområdet for fremmede arter av miljøfaglig rådgiver. Unngå spredning av parkslirekne fra starten av atkomstveien.	Utbygger, Entreprenør	Før bruk av eksterne løsmasser i prosjektet. Løpende (for parkslirekne).
Kap. 5	Vannets naturlige løp i vassdrag utenfor anleggsområdet skal sikres. Overflatevann skal føres utenom eller gjennom anleggsområdet slik at det ikke oppstår erosjon, forurensning eller flomtopper i nedstrøms vassdrag. Vannhåndtering, også i en tidligfase, skal framgå av arbeidstegninger. Der det er stor fare for utvasking gjennom eller langs veitrau/anleggsområde skal det legges midlertidige anleggsrør eller permanent stikkrenne helt fra starten av. Disse må legges på riktig sted i riktig høyde. Jordbrukets grøfter mv. skal hensyntas og fortsatte funksjon opprettholdes.	Entreprenør	Løpende
Kap. 5	Planlagte stikkrenner gis en ID i arbeidstegninger slik at kontroll og oppfølging kan relateres entydig, ID kan bestå av veinr. + profilnr. eller et annet system som ikke endres i løpet av byggetida. Det må utføres kontroll av utlagte stikkrenner fortløpende for å sikre at de har riktig funksjon, dimensjon, utforming av inn- og utløp, plassering av dybde ift. eksisterende vannstreng/terreng, og dette skal dokumenteres i en sjekkliste/kvalitetskontroll.	Entreprenør	Ved utarbeiding/revisjon av arbeidstegninger

Kap. 5	Anleggsdeler skal generelt holdes i jordfarger eller andre nøytrale farger, eks. skal sterkt fargete innsider på stikkrenner unngås. Stikkrenner i plast skal være svarte utvendig og primært svarte innvendig, sekundært hvite.	Entreprenør	Ved innkjøp av anleggsdeler
Kap. 5	Stikkrenner skal ikke skrånkjæres, men tverrkappes og steinsettes ved inn- og utløp.	Entreprenør	Løpende
Kap. 5	Etablere framdriftsplan for istandsetting av landskap i etterkant av inngrep.	Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 5	Utforming/type av rekkverk skal vurderes i en tidligfase med tanke på landskapseffekt	Entreprenør og utbygger	Før oppsett av rekkverk
Kap. 5	Trær/busker som er tenkt bevart inntil anleggsdeler skal ikke skades, inklusive deres rotsystem, med maskiner eller ved mellomlagring av masser så langt dette er mulig.	Entreprenør	Løpende
Kap. 5	Det skal skilles mellom toppjord og undergrunnsjord uegnet for revegetering ved avtaking, mellomlagring og utlegging av vekstmasser. Torvtuer skal tilstrebes ivaretatt og legges spredt med rotsida ned som spredningskilder for revegetering.	Entreprenør	Løpende
Kap. 5	Noe vekstjord/toppdekke skal mellomlagres til bruk på kritiske punkter i anlegget i sluttarronderingsfasen. Det må påregnes flytting av disse massene.	Entreprenør	Før utlegging av toppdekke
Kap. 5	Ved etablering av vegetasjon på steinfyllinger skal steinfraksjonen i øverste lag være tilstrekkelig finkornet til at vekstjord eller stedlig toppjord som legges oppå ikke drysser - eller vaskes ned i fyllingen. Fyllingen bør derfor bygges opp med en avtagende steinstørrelse/kornstørrelse oppover i profilet.	Entreprenør	Før utlegging av toppdekke
Kap. 5	Det skal påses at vekstjord fra dyrket mark ikke benyttes som kledning langs anleggsdeler i områder med utmark/kystlynghei.	Entreprenør	Løpende
Kap. 5	Vurdering av vegetasjonsetablering.	Utbygger	2 år etter ferdigstilling
Kap. 6	Gjennomføre forundersøkelser på fugl jf. konsesjonskrav	Utbygger	Utført
Kap. 6	Oversende miljøoppfølgingsprogram for godkjenning hos NVE.	Utbygger	Utført
Kap. 6	Det skal planlegges og gjennomføres nærmere tiltak for å forebygge spredning av den svartelista arten parkslirekne fra påvist forekomst ved fylkesveien og langs atkomstveien.	Entreprenør	Før arbeid med nedre del av atkomstveien
Kap. 6	For internvei ut til turbin 4 (nord på Ullahornet) skal arealinngrep vest for traktorveien (i utvalgt naturtype kystlynghei) minimeres.	Entreprenør	I arbeidstegn., i anleggsfase
Kap. 6	Eventuell eksisterende vegetasjon/naturtyper som skal bevares innenfor inngrepsgrensen, skal merkes av i terrenget med sperrebånd.	Entreprenør i samråd med utbygger	Før anleggsarbeidet starter opp

Kap. 6	Så langt det er praktisk mulig legge sprengningsarbeid for veier og turbinfundament utenom hekkesesongen for toppskarv, havørn og vandrefalk (februar- juli). Dette vil særlig være aktuelt for turbinpunkt nær hekkelokaliteter hvor reirplasser kan være utsatt for at rystelser kan føre til utrasing av løst fjell på og rundt reirplassene eller bli truffet av sprengstein.	Utbygger/Entreprenør	I anleggsfase
Kap. 6	Bruk av sprengmatter eller på annen måte forhindre spredning av sprengstein i kystlynghei, kystmyr og i naturreservatet.	Utbygger/Entreprenør	I anleggsfase
Kap. 6	Gjennomføre etterundersøkelser av evt. hekking ved nærliggende lokaliteter for vandrefalk, havørn og toppskarv.	Utbygger	Etter idriftsetting
Kap. 6	Etablering av rutiner for rapportering av funn av død fugl i vindkraftverket med tilhørende infrastruktur.	Utbygger	Før idriftsetting
Kap. 7	Søke å bevare kjente, nyere tids kulturminner (steingjerder, tufter, grensesteiner, varder mv.) i detaljprosjektering, tilpasning av inngrepsgrense, merking i terrenget.	Entreprenør, Utbygger	Før anleggsstart
Kap. 7	Sikringssonen mot kulturminnet ID 6362 skal merkes med gjerde i veikanten evt. i veigrøfta mot kulturminnet i hele anleggsfasen. Det skal ikke forekomme inngrep i marka eller lagring av masser eller annet innafor inngjerdingen.	Utbygger, Entreprenør	Før anleggsstart, løpende
Kap. 7	Alle involverte i utbyggingen skal være kjent med registrerte kulturminner i og nær anleggsområdet, og med stanse- og meldeplikten for potensielle freda kulturminner, før oppstart av arbeidet.	Utbygger, Entreprenør	Tidligst mulig i anleggsfasen
Kap. 7	Det skal utøves særlig aktsomhet for nyfunn ved graving nær det automatisk freda kulturminnet ID 6362. Dersom det under arbeidet (her eller andre steder) påtreffes noe som kan være et hittil ukjent, automatisk freda kulturminne, skal arbeidet stanses straks på dette stedet og utbygger umiddelbart varsles. Utbygger varsler kulturminnemyndigheten. Entreprenøren må godta evt. justeringer som pålegges av kulturminnemyndigheten.	Entreprenør, Utbygger	Løpende
Kap. 8	Prosjektore veisystemer o.a. med hensyn til grunnvanns-, drenerings- og avrenningsforhold. Grøfter og stikkrenner må hensynta jordbrukets eksisterende dreneringsgrøfter.	Entreprenør	Ved detaljplanlegging/ i byggefase
Kap. 8	Dersom grensemerker/grensevarder må fjernes pga. anleggene, skal de innrapporteres til kommunen og om nødvendig måles inn (ved oppmålingsforretning) før de kan fjernes.	Entreprenør	Fortløpende
Kap. 8	Ta hensyn til jordbruksdrift under anleggsperioden, og koordinere med landbruket for å minimere ulempene for landbruksdriften.	Entreprenør	Fortløpende
Kap. 9	Utarbeidelse av transportplan turbinleveranser, avklaring veimyndighet, tillatelser, eventuell deltakelse fra politiet.	Turbinleverandør	I god tid før levering av turbindeler.
Kap. 9	Utarbeidelse av transportplan for øvrig transport	Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 9	Aksept/godkjenning av transportplaner, om ønskelig oversendelse til NVE til orientering	Utbygger	I god tid før transportarbeidene

Kap. 9	Avklaring av behov for og gjennomføring av større utbedringer på eksisterende offentlig og privat vei	Utbygger/Entreprenør	I god tid før leveranser
Kap. 9	Adgangskontroll anleggsfasen	Entreprenør	Fra anleggsstart, løpende
Kap. 9	Koordinering veimyndighet, kommune, lokale transportører m.fl.	Utbygger	I god tid før transportarbeidene
Kap. 9	Varsling og pro-aktiv informasjon	Utbygger/Entreprenør	I god tid før transportarbeidene
Kap. 10	Vindturbiner skal ha oppsamlingssystemer med kapasitet for å holde tilbake all olje fra omgivelsene ved lekkasje.	Utbygger	Ved innkjøp
Kap. 10	Eksisterende vannledninger som krysses av atkomstveien skal lokaliseres på forhånd og ivaretas/erstattes. Evt. brudd i vannforsyningen som følge av veibygging og kabellegging skal være kortest mulig, og husstandene skal tilbys alternativ vannforsyning i tida med avbrudd. Ved en evt. varig skade på vannkilde skal det etableres ny permanent vannforsyning f.eks. ved boring av ny brønn.	Entreprenør	Løpende ved bygging av atkomstveien
Kap. 10	Nærliggende nedbørfelt til vannkilder på sørvestsida av Haramsfjellvegen skal vurderes sikret mot uhell ved bruk av tiltak som autovern, varselskilt om drikkevann og/eller redusert fartsgrense.	Entreprenør	Løpende
Kap. 10	Det skal lages en sikkerhet- og risikovurdering av entreprenør som også omfatter drikkevannskilder i forkant av anleggsarbeidet. Drikkevann skal være en del av beredskapsplanen.	Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 10	Prosedyrer for varsling av vannverk/enkelthusholdninger skal framgå av prosjektets felles varslingsplan.	Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 10	Ikke godkjenningspliktige private vannverk og enkelthusholdninger skal ved en eventuell forurensningssituasjon sikres tilgang på alternativ vannforsyning, for eksempel gjennom leveranse av drikkevann, til vannkvaliteten igjen er tilfredsstillende. (Ved en evt. hendelse plikter godkjenningspliktige vannverk selv å ha planlagt for og gjennomføre slike tiltak. Private, godkjenningspliktige vannverk kan ta kontakt med kommunen for å få avtale om alternativ vannforsyning ved nødstilfeller.)	Utbygger	Løpende
Kap. 10	Mattilsynet avd. Sunnmøre skal få oversendt relevante planer, herunder entreprenørs sikkerhets- og risikovurderinger, til orientering.	Utbygger, entreprenør	Så snart disse/revisjoner foreligger
Kap. 11	Oppdatere støy og skyggecastberegninger ved endringer i turbinlayout som vil kunne gi ikke-neglisjerbar endring av beregningsresultatene for støy og skyggecast.	Utbygger	Før turbinmontasje
Kap. 11	Installere siktmålere og automatiske systemer for styring av skyggecastgenererende turbiner slik at faktisk skyggecast holdes under 8 timer/år og 30 minutter/dag	Utbygger	Før driftsfasen
Kap. 11	Identifisere alle støymottakere over grenseverdiene.	Utbygger	Utført

Kap. 11	Tilby minnelig avtale om kompensasjon og/eller avbøtende tiltak til eiere av bygg med støvfølsom bruk i gul støysone. Avbøtende tiltak kan være fysisk oppgradering av bygning, skifte av vinduer slik at disse blir mer lydisolerende, evt. gjøre støyskjermende tiltak på uteplass.	Utbygger	Før turbinmontasje
Kap. 11	Dersom minnelig avtale ikke oppnås, vil aktuelle turbiner kjøres i støyoptimalisert modus slik at grenseverdier for støy ikke overskrides. I samarbeid med turbinleverandøren kan det være mulig å benytte støyreduert modus kun ved de mest støygenererende vindretningene, framfor vind fra alle sektorer. På denne måten kan produksjonstapet som følge av støymodus begrenses mest mulig.	Utbygger	Før idriftsettelse
Kap. 11	Anleggsarbeidet herunder medfølgende støy skal varsles ved oppslag ved atkomstveier.	Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 11	De mest berørte naboene skal varsles ved brev. Lokalt informasjonsmøte om anleggs-virksomheten skal vurderes.	Utbygger	Før anleggsstart/løpende
Kap. 12	Rester av nonelslanger og annet avfall skal samles opp fortløpende for å unngå forsøpling som kan medføre skade eller ulempe for miljøet.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Alt avfall inkl. farlig avfall skal håndteres i henhold til gjeldende regelverk. Farlig avfall skal være deklart ved levering. Det skal søkes å minimere mengden restavfall.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Avfallshåndteringssystemet skal være i drift fra oppstart av anleggsarbeidet og helt til all anleggsvirksomhet er avsluttet.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Risiko for utslipp til jord, luft eller vann (herunder drikkevann) skal kartlegges, og risikoreducerende tiltak skal iverksettes.	Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 12	Fordrøynings- og/eller sedimenteringsbasseng skal etableres for å hindre avrenning til sårbare resipienter (primært overflateinntak av drikkevann).	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Toalett- og sanitærforhold skal ha tilfredsstillende dekning i anleggsområdet. Midlertidige avløpsanlegg skal være lukkede systemer uten utslipp til resipient. Dersom løsning med infiltrasjon av gråvann i grunnen er aktuelt, skal nødvendig tillatelse innhentes fra kommunen som forurensningsmyndighet.	Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 12	Ved olje- og drivstofflager skal det finnes lager av oljeabsorberende materiale. Maskiner utstyres med utstyr for absorpsjon av oljeprodukter. Det skal finnes en permanent, tett container eller lignende med tett overdekning på anlegget til bruk for mellomlagring av forurensete masser, før slike sendes til godkjent mottak.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Integrere plan for å unngå akutt forurensning i beredskapsplan. Beredskapsplanen skal spesielt omfatte tiltak dersom det er sannsynlighet for forurensning av vann og vassdrag.	Entreprenør	Før anleggsstart

Kap. 12	Ved sprenging og masseflytting skal det unngås at sprengstein/masser spres utenfor selve anleggsområdet eller havner i naturtyper/dyrket mark.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Byggematerialer og avfall skal kun lagres innenfor avsatte områder iht. riggplan.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Erosjonsbegrensende tiltak for anleggsområder skal iverksettes der dette er nødvendig.	Entreprenør	Før anleggsstart, løpende
Kap. 12	Entreprenør skal ha et oversiktlig kartotek med produktdatablad over de helsefarlige kjemikalier som er i bruk i anlegget/prosjektet. Kartoteket skal oppbevares slik at det er lett tilgjengelig. Entreprenør er ansvarlig for at kartoteket er oppdatert.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Det skal etableres rutiner for håndtering av olje, drivstoff og kjemikalier både for anleggs- og driftsfasen. Omgang med farlige kjemikalier håndteres i tråd med Entreprenørens HMS-plan.	Entreprenør	Før anleggsstart
Kap. 12	Det skal påses at maskinelt utstyr ikke lekker olje eller drivstoff.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	For å minimere risiko for lekkasje av olje eller drivstoff skal maskiner som ikke tilfredsstillers utbyggers krav vises umiddelbart bort fra området.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Oppbevaring og etterfylling skal skje på tilpasset sted hvor utilsiktet spill samles opp og ikke forurenser grunn eller vassdrag.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Mindre/mobile tanker for olje- og drivstoffprodukter skal lagres ut i fra prinsippet om dobbel sikring, enten med doble vegger eller oppi kar hvor hele volumet kan samles opp ved lekkasje. Evt. større, semi-permanente lagertanker skal være utstyrt med et system som sikrer at lagret volum ikke når omgivelsene, men fanges opp av oppsamlingskummer eller sikringsvoller.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	All påfylling skal skje ved pumping og ikke hevert (falltanker).	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Mobile drivstofftanker skal ha doble vegger og skal utplasseres iht. revidert veileder for håndtering og lagring av mobile dieseltanker (http://www.byggemiljo.no/wp-content/uploads/2014/10/68_Veileder_disel.2013.pdf)	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Det skal utarbeides og implementeres sikre og gode rutiner ved utskifting av olje/hydraulikkolje slik at oljesøl unngås. Planlagte reparasjoner, oljeskift etc. skal skje på opparbeidet areal (slik at evt. forurensete masser lett kan fjernes) og fortrinnsvis med bruk av tett dekke (eks. presenning) under arbeidsstedet slik at spill og forurensning til jord unngås.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Spyling av anleggsmaskiner skal skje på egnede stasjoner med sikker håndtering av avløpsvann. Renseanlegg og oljeutskillere (f.eks. fra verksted og vaskeplasser) skal dimensjoneres og bygges iht. gitte utslippstillatelser og gjeldende forskrifter.	Entreprenør	Før anleggsstart

Kap. 12	Støv fra transport og anleggsvirksomhet nær bebyggelse skal begrenses med vanning evt. forsiktig salting.	Entreprenør	Løpende
Kap. 12	Tomgangskjøring av kjøretøy uten personell skal unngås såframt tekniske forhold ikke gjør det påkrevd.	Entreprenør, Utbygger	Løpende
Kap. 12	I forkant av fjerning av rigg eller annen midlertidig arealbruk skal behovet vurderes for prøvetaking av masser for forurensning	Entreprenør, Utbygger	Før fjerning av rigg eller annen midlertidig arealbruk
Kap. 13	Unngå ødeleggelse av etablerte stier og tilrettelegginger for friluftsliv i forbindelse med anleggsarbeidet. Tilbakeføre eventuelle ødeleggelser i forbindelse med ferdigstilling av anlegget.	Entreprenør	Før idriftsettelse
Kap. 13	Det skal settes opp midlertidige skilt langs atkomstveiene og mye brukte stier som informerer om pågående anleggsvirksomhet.	Entreprenør	Før idriftsettelse
Kap. 13	Det skal settes opp permanente varselskilt ved atkomstveier og mye brukte stier inn i området om fare for iskast.	Utbygger	Før idriftsettelse
Kap. 15	Det skal under utbyggingen være et system for internkontroll for ivaretagelse av krav fra offentlig myndighet til ivaretagelse av miljø og landskap. Internkontrollen skal dokumenteres skriftlig. Internkontrollsystemet skal minimum inneholde: a) oversikt over relevante lover, forskrifter og vedtak for anleggene b) kart, tegninger og annen nødvendig dokumentasjon for anleggene c) dokumentasjon og konkretisering av at anleggene bygges og drives i samsvar med krav om miljø og landskap fastsatt i eller i medhold av energiloven kapittel 3 d) kartlegging og vurdering av risikoforhold med utarbeiding av tilhørende planer for risikoreduserende tiltak. Det vises til NVE veileder 8/2018 for utdyping.	Utbygger	System før oppstart, risiko-vurderinger mv. senest i løpet av første kvartal etter oppstart
Kap. 15	Det skal etableres rutiner for systematisk evaluering og forbedring av interkontrollsystemet for miljø og landskap, samt kontroll av at systemet blir praktisert i alle ledd	Utbygger	I løpet av første kvartal etter oppstart
Kap. 15	Avvik er brudd på krav fastsatt i lov, forskrift og enkeltvedtak fra offentlig myndighet. Relevante krav for prosjektet skal til enhver tid framgå i systemet for internkontroll. Avvik knyttet til miljø og landskap skal rapporteres iht. utbyggers system for melding og håndtering av avvik i prosjektet. Avvik av middels og høy alvorlighetsgrad skal meldes videre uten ugrunnet opphold til NVE av utbyggers utpekte NVE-kontakt.	Utbygger, Entreprenør	Løpende
Kap. 15	Entreprenør skal være miljøsertifisert etter ISO14001 eller ha et tilsvarende miljøstyringssystem. <u>Entreprenørens miljøstyringssystem skal dokumentere oppfølgingen av sentrale tiltak i MTA, og være egnet for stikkprøveoppfølging fra utbyggers miljøansvarlige, for å lette utbyggers pålagte internkontroll for miljø og landskap.</u>	Entreprenør	Før oppstart
Kap. 15	Entreprenørens styringssystem skal benyttes under anleggsarbeidet.	Entreprenør	Løpende

Kap. 15	MTA og detaljplan med evt. endringer/tillegg fra NVEs godkjenning skal fungere som styrende dokumenter for prosjektet.	Utbygger, entreprenør	Løpende
Kap. 15	Dersom det oppstår vesentlige planendringer må dette meldes skriftlig og godkjennes av NVE før endringene iverksettes	Utbygger, entreprenør	Løpende
Kap. 15	I byggemøter mellom Utbygger og Entreprenør skal forhold knyttet til ytre miljø være et fast punkt på dagsorden.	Utbygger, entreprenør	Løpende
Kap. 15	Entreprenør skal sikre at spørsmål knyttet til det ytre miljø er en del av HMS-rundene på anlegget.	Entreprenør	Løpende
Kap. 15	Utbygger vil sørge for at anleggsgjennomføringen følges opp av en miljøkoordinator	Utbygger	Løpende
Kap. 15	Miljøkoordinator skal holdes løpende orientert om fremdrift og utførelse, og tilkalles ved viktige avvikssituasjoner, tvilstilfelle om utførelse og milepæler i anleggsutformingen.	Entreprenør	Løpende
Kap. 15	Entreprenør er i samråd med Utbyggers miljøkoordinator ansvarlig for at hendelser og avvik blir rapportert videre i henhold til Utbyggers prosedyrer for avviksbehandling. Større avvik rapporteres til NVE.	Entreprenør, Utbygger	Løpende
Kap. 15	Rapportering knyttet til ytre miljø skal følge de retningslinjer og de rutiner som er avtalt for prosjektet for øvrig.	Utbygger, entreprenør	Løpende
Nett kap. 3	Entreprenør skal ha et miljøledelsessystem som oppfyller kravene i ISO 14001, EMAS eller tilsvarende krav.	Entreprenør	Før oppstart
Nett kap. 3	Entreprenøren skal utpeke en miljøfaglig ansvarlig med relevant kompetanse, som skal ha det daglige ansvaret for miljøoppfølgingen og se til at det blir utført i henhold til beskrevne rutiner og prosedyrer. Dette omfatter bl.a. • Deltakelse på Konsesjonærs gjennomgang av foreliggende MTA-plan. • Utarbeidelse av ytre miljøplan (som del av entreprenørens eget HMS-system på byggeplassen). • Innføring av alle ansatte på byggeplassen i krav i foreliggende MTA-plan og egen HMS-plan før oppstart på anlegget. • Deltakelse på byggemøter, inspeksjoner, vernerunder for miljø. • Ansvar for rapportering av avvik til Konsesjonæren gjennom prosjektets avvikssystem.	Entreprenør	Utpekes før oppstart. Løpende
Nett kap. 3	Entreprenør skal utarbeide riggplan som bl.a. gir oversikt over anleggsområdet, ferdssveier, vann- og avløpshåndtering, oppbevaring av brennstoff, kjemikalier etc. Riggplanen skal godkjennes av Konsesjonæren.	Entreprenør, Utbygger	Tidligst mulig i anleggsfasen

Nett kap. 3	Foreliggende MTA-plan skal integreres i og følges opp som en del av entreprenørens egen HMS-plan på byggeplassen, og omfatte så vel entreprenørens egne aktiviteter som aktiviteter utført av underentreprenører og leverandører. Planen skal godkjennes av Konesjonæren. Konesjonæren kan foreta egne stikkprøvekontroller og/eller kontrollrunder, og prosjektet kan bli underlagt intern og ekstern miljørevisjon. I byggemøter mellom Konesjonæren og entreprenør skal forhold knyttet til ytre miljø være et fast punkt på dagsorden. Planen skal være kjent av alle arbeidstakere inkludert underentreprenører. Alle skal vite hvor beredskapsmateriell er oppbevart.	Entreprenør, Utbygger	Løpende
Nett kap. 3	HMS-planen på byggeplass skal inkludere <ul style="list-style-type: none"> • Roller og ansvar for hver enkelt anleggsaktivitet. • Entreprenørs rutiner for ivaretagelse av ytre miljø på anlegget. • Rutiner for gjennomføring av entreprenørs egne risikovurderinger for ytre miljø for de arbeidsoperasjoner som skal utføres. • Forebyggende tiltak for å unngå uønskede miljøhendelser. • Rutiner for håndtering av avvik. Haugaland Kraft Nett er ansvarlig for videre rapportering av vesentlige avvik til NVE og berørte kommuner. • Beredskapsplan som beskriver varsling og tiltak/håndtering av uønskede miljøhendelser, for eksempel utslipp til luft, vann og grunn, strømbrydd, støy over gjeldende grenseverdier, påtreff av kulturminner, slam fra anleggsvirksomheten og påtreff av forurensede masser. • Tiltak for å kontrollere at kravene blir/er oppfylt. 	Entreprenør	Før oppstart
Nett kap. 3	Entreprenøren skal utarbeide sin egen transportplan med utgangspunkt i kapittel 12 i foreliggende MTA. Planen skal inngå som en del av entreprenørens HMS-plan. Transportplanen skal beskrive hvilke typer kjøretøy og utstyr som skal benyttes, samt hvilke transportruter som ønskes benyttet utenfor anleggsområdene. Entreprenørens transportplan skal godkjennes av Konesjonæren før oppstart på anlegget.	Entreprenør	Før oppstart
Nett kap. 3	Når anlegget er ferdigstilt skal entreprenør/leverandør utarbeide en komplett rapport som sluttdokumentasjon for arbeidene. Rapporten skal beskrive utførte arbeider, prøveresultater, eventuelle hendelser og andre forhold som har vært aktuelle i løpet av anleggsperioden. Rapporten skal videre inneholde tilstrekkelig grunnlag for "som utført"-revisjon av arbeids-tegningene. Dersom utførte kontrollmålinger og entreprenørens oppmåling i forbindelse med sluttoppgjør ikke er tilstrekkelig som underlag for "som utført"-revisjon av tegninger, skal det gjennomføres ekstra oppmåling etter anvisning fra kontrollen. Sluttrapporten skal inneholde en redegjørelse og vurdering av samtlige arbeider som er utført. Rapporten skal være utformet slik at den kan videresendes uten bearbeidelse til interesserte parter.	Entreprenør	Snarest etter ferdigstilling

Nett kap. 7	Anleggsarbeid ved kryssing av Hildreelva skal gjøres så skånsomt som mulig for å minimere påvirkning på vassdraget og fisk/fiskevandring.	Entreprenør	Praktisk framgangsmåte skal være avklart med utbygger før arbeidene begynner ved Hildreelva.
Nett kap. 8	[Merking av 6362 er omtalt i hoveddokumentet da den primært hører til veientreprenør.] De 2 freda kulturminnene 16194-1 og 242213-0 skal merkes i terrenget i forkant av anleggsarbeidet. Dette skal gjøres like utenfor sikringssonen på 5 meter, på den sida som ligger mot anlegget, med landmålingsutstyr med cm-nøyaktighet. For gravminnet i Haugvika (16194-1) skal det i tillegg settes opp anleggsgjerde langs merkingen. Dersom fylkeskommunen ønsker det skal merkingen utføres av, sammen med eller i samråd med dem. Anleggsaktivitet innafor den merka sikringssonen skal ikke forekomme.	Utbygger, entreprenør	Før anleggsstart nær kulturminnet
Nett kap. 8	For kulturminnet ved Haramsfjellvegen (6362) skal kabelgrøfta gå i den nye kjørebanelen eller på motsatt side av kjørebanelen ift. den merka sikringssonen rundt kulturminnet.	Entreprenør	Løpende
Nett kap. 8	For gravminnet i Haugvika (16194-1) skal kabelgrøfta gå mer enn 15 m utafor den merka sikringssonen rundt kulturminnet. Kjøring og midlertidig opplegging av grøftemasser mellom sikringssonen og 15 m-sonen er akseptabelt.	Entreprenør	Løpende
Nett kap. 8	For steinalderlokaliteten i Indre Hildre (242213-0) skal kabelgrøfta legges inn mot 3-metersgrensa fra fylkesveien, slik at man har noen meters buffer mot den merka sikringssonen. Kjøring og midlertidig opplegging av grøftemasser mot sikringssonen er akseptabelt.	Entreprenør	Løpende
Nett kap. 8	Alle anleggsarbeidere skal være kjent med registrerte kulturminner i og nær anleggsområdet, og med stanse- og meldeplikten for potensielle freda kulturminner, før oppstart av arbeidet.	Utbygger, entreprenør	Før anleggsstart
Nett kap. 8	Det skal utøves særlig aktsomhet for nyfunn ved graving nær de automatisk freda kulturminnene og ved løsfunnene. Dersom det under arbeidet påtreffes noe som kan være et hittil ukjent, automatisk freda kulturminne, skal arbeidet stanses straks på dette stedet og utbygger umiddelbart varsles. Utbygger varsler kulturminnemyndighetene. Entreprenøren må godta evt. justeringer som pålegges av kulturminnemyndighetene.	Utbygger, entreprenør	Løpende
Nett kap. 9	Kjøring på innmark og beitemark skal holdes til et nødvendig minimum, og skal som hovedregel skje langs åkerkanter der slik ferdsel er påkrevd jf. detaljplanen.	Utbygger, Entreprenør	Løpende
Nett kap. 9	Riggområde på innmark skal etableres iht. avtale med grunneier, se kapittel 13.4.1 Riggområder og montasjeplasser.	Entreprenør	Ved evt. etablering

Nett kap. 9	Skader på drenerings- og avrenningsystemer skal så langt mulig unngås. Alle slike og andre skader som følge av anleggsarbeid på innmark skal utbedres før området forlates, og bekostes av aktuell entreprenør.	Entreprenør	Før området forlates
Nett kap. 9	Eksisterende gjerder eller andre stengsler for husdyr skal opprettholdes under anleggsarbeidet. Evt. skader påført slike anlegg må repareres umiddelbart.	Entreprenør	Løpende
Nett kap. 10	Anleggsvei skal ikke anlegges parallelt med eller rett over nivået langs åssiden på Haramsøya hvor vannuttak er plassert.	Utbygger	Utført
Nett kap. 10	I tillegg til innhenting av informasjon om stedfestet nedgravd infrastruktur på vanlig vis, skal private vannledninger som krysser atkomstveien være påvist og tiltak for å sikre uavbrutt vannforsyning være avklart før (vei- og) kabelarbeidet gjennomføres.	Entreprenør	Før kabelgrøft graves
Nett kap. 12	Antall avstikkere mellom offentlig (evt. privat) vei og kabeltraseen skal begrenses til et nødvendig minimum.	Linjeentreprenør	Løpende
Nett kap. 13	Istandsetting etter prinsippet om naturlig revegetering. Ivaretagelse av toppjord, ranker, ikke blanding av massetyper. Tilbakeføring av terrengskader.	Linjeentreprenør	Løpende
Nett kap. 13	På innmark skal matjorda ivaretas ved at den ikke blandes med undergrunnsmasser eller sprengstein, og legges tilbake øverst ved lukking av grøft.	Linjeentreprenør	Løpende